

Hvordan er de nye studenter?

Af Marianne Zibrandtsen

Gymnasireformen af 2005 har ændret den danske gymnasieskole en hel del; nye kursusforløb og fag er lagt ind og vægten mellem fagene er forskubbet. Hvad betyder det for de studenter, der udklækkes?

Marianne Zibrandtsen
Rektor
Aurehøj Gymnasium
mz@arehoej.dk

Lige om lidt er det 2. reformkuld, der hujende og grissende kører rundt og fejrer sig selv i byerne – hvilke forventninger har de til deres biblioteker, når de efter sommerferien myldrer videre på de videregående uddannelser? Og hvilke udfordringer stiller gymnasieeleverne, som er undervejs i forløbet, bibliotekerne overfor? Og hvad med lærerne? Hvad betyder de ændrede vilkår i gymnasieskolen for lærernes behov for information, inspiration og assistance i biblioteket?

Baggrunden for gymnasireformen var bl.a. et ønske om at forny det dannelsesbegreb, vi har i Danmark. Almen dannelse var lige så stille gået hen og blevet især humanistisk dannelse, viden om de nyeste forfatterskaber, kulturpersoner og værdidebatter. Indsigt i naturvidenskab og samfundsvidenskab derimod talte ikke. Men politikerne var meget optaget af, at der er et stort behov i demokratiet for, at medborgere kan gennemskue statistikker og naturvidenskabelige argumenter: Er Bjørn Lomborg genial eller en smart svindler? Hvem kan gennemskue hans metoder? Kompetencer på tværs af traditionelle fagområder var en anden udfordring, for hvad hjælper det, at man er specialist på ét område, men helt uvidende i nabovidenskaberne. ”Fag” er ikke skabt af Gud, men er bare vores måde at organisere viden på. Ordet indikerer netop, at et fag er et udsnit, ét udblik til hele den samlede vidensmængde – ligesom et vinduesfag er ét kig ud på virkeligheden. Så fag kan fint samarbejde

og tilsammen bidrage til, at der hos eleverne dannes en større og bedre sammenhængende viden. Fra elevorganisationerne, som deltog i det forberedende arbejde med gymnasireformen, kom opfordringen om at gøre mere ud af progressionen gennem de tre gymnasieår: ikke bare mere af det samme hele tiden, som de udtrykte det. Uddannelsesforskerne kaldte ambitionen ”fra elev til studerende”; men hvordan er det nu, man gør dem til det?

Det samlede kompleks af fag og timer er et svar, men især de indlagte krav om metaforaglighed har som formål haft at gøre eleverne mere studieforberedte. Det nye ”fag”, almen studieforberedelse (AT), som er samarbejdsprojekter i 10 % af elevens samlede undervisningstid på tværs af fag og fakulteter, skal især bidrage til denne metaforaglighed. Et AT-projekt om fx ”renæssancen” kan oplagt tjene til, at eleverne opdager, hvor fint fagenes indsigter supplerer den samlede viden om et sådant aksetidspunkt i historien, ”forestillinger om helte”, ”sekularisering”, ”darwinisme” er eksempler på andre gode AT-emner. Det er meningen, at eleverne gennem disse projektførøb dels selvfølger lærer noget om emnerne, dels – og faktisk vigtigere – lærer noget om fagenes metoder og sandhedsbegreber. I yderste konsekvens åbnes der faktisk for en introduktion til den videnskabsteori, der ligger bag fagene. Det har været en stor udfordring – for både lærere og elever. Det er helt tydeligt,

at lærerne er forskelligt klædt på til at varetage denne opgave. Der blev pludselig stor efterspørgsel på filosofilærere, som har et meget bevidst forhold til videnskabsteori; det har også vist sig, at de yngre lærere på deres studier oftere har haft kurser i videnskabsteori end de ældre lærere. Så her er et felt, hvor bibliotekets hjælpsomhed kommer på prøve!

Den afsluttende eksamen i faget AT (almen studieforberedelse) er en synopseeksamen, hvis tema udmeldes fra Undervisningsministeriet i januar. Årets tema er ”Rejser, oplevelser, opdagelser og ny viden”. Sidste års tema var ”Varsler og forudsigelser”. Undervisningsministeriet udgiver en cd-rom (som hver elev får udleveret) med temaet og en lang inspirationsrække (den kan findes på ministeriets hjemmeside). Hver elev skal vælge sin egen vinkel på temaet, som skal understøttes af to fag fra to forskellige fakulteter. Skolen vælger to vejledere, som eleven kan konsultere, mens synopsen bliver til. Ved eksamen eksaminerer den ene af disse vejledere, mens ministeriet beskikker en censor i det andet fag. Det er en helt ny konstruktion i gymnasiet, at to lærere med forskellige fag skal mødes ved eksamensbordet. Afgørende for vurderingen af elevens præstation er elevens bevidste præsentation af de metoder, der er på spil i de to fag, eleven har arbejdet med. Og en vægtig del af denne bevidsthed bliver det også, om eleven kan vurdere sine egne kilders validitet og autencitet.

”Fag” er ikke skabt af Gud, men er bare vores måde at organisere viden på. Ordet indikerer netop, at et fag er et udsnit, ét udblik til hele den samlede vidensmængde – ligesom et vinduesfag er ét kig ud på virkeligheden.

Det er meningen, at eleverne gennem disse projektforsløb dels selvfulgelig lærer noget om emnerne, dels – og faktisk vigtigere – lærer noget om fagernes metoder og sandhedsbegreber. I yderste konsekvens åbnes der faktisk for en introduktion til den videnskabsteori, der ligger bag fagene.

Det er eleverne endnu ikke særligt dygtige til. Og det bliver måske den allervigtigste opgave for både lærere og bibliotekarer at herse med eleverne på dette felt! Alt for ofte finder eleven ukritisk nemme kilder på nettet og når langt med at arbejde med dem, inden hun bliver klar over, at kilden måske overhovedet ikke dur! Vi må i fællesskab give dem nogle bedre færdselsregler til nettet og sikre os, at deres kritiske sans udvikles langt mere end i dag. Det er for nemt, bare at Google sig frem!

Der er stadig meget skriftligt arbejde i gymnasiet; i 1. eller 2. g skriver eleverne dansk/historieopgave, i 3. g studieretningsprojekter, som igen skal skrives på tværs af fag og fakulteter. Desuden skal der stadig afleveres en lang række danske stile. Konceptet for den danske stil er ændret med reformen, så eleven skal vælge at skrive indenfor en af de tre genrer: essay, kronik eller litterær artikel. Genrekravene arbejdes der naturligvis temmelig intensivt med i alle tre år, men ikke desto mindre er det noget, eleverne (og deres forældre!) spørger meget til! Engelsk og samfundsfag er de store vinderfag i reformen og næsten halvdelen af landets elever vælger disse fag på A-niveau. Det betyder rigtig mange timer i fagene og mange skriftlige opgaver, der skal afleveres i begge fag hen over alle tre år.

Parallelt med gymnasireformens tilblivelse blev der udviklet et multifunktionelt it-værktøj ("Lectio"), som kan servicere alle de nye krav. Her ligger elevernes skema med links til lektier og ofte til lektiens tekst. Her afleverer eleven sine skriftlige opgaver; læreren retter så elektronisk og returnerer opgaven til eleven. Hele klassens årsplan og pensum ligger i systemet, fravær og karakterer, e-post med kollektive og individuelle beskeder er en del af systemet. Også lærerne kommunikerer i systemet, kan se hinandens timer og engagementer og bytte timer om ønsket. Systemet har betydet en helt ny åbenhed omkring

alt det, der foregår i skolen. Hverken elever eller lærere kan gemme sig, skjule, hvad de laver - eller forsømme områder. I de store opgaveperioder kommunikerer vejlederlæreren med sine opgaveskrivende elever i systemet, sender gode links og inspiration til eleven i processen og kommenterer elevens egne fund. Det er en stor gave med et sådant system til gymnasiet – og en stor udfordring! Det gælder om at klæde lærerne på til at kunne gebærde sig på nettet, sikre sig at de kender til de gode kilder. Biblioteket har en kæmperolle at spille her!

Af hensyn til de svageste elever er der indført mulighed for vejledning undervejs i skriveprocessen med den store, skriftlige opgave i 3.g. Som så ofte før, når den slags indføres af velmenende politikere, resulterer det i, at det er de stærke elever, der udnytter muligheden og får mest ud af den! Elevorganisationerne har prøvet at indføre mentorer eller kammeratvejledere, der kan erstatte de stærke forældre, de stærke elever ofte har til at hjælpe sig – men som jeg ser det, er det en oplagt opgave for biblioteket. Eleverne kan ligefrem have brug for læsepladser på biblioteket med den ro, rummet giver og den anderledeshed, biblioteket kan tilbyde til forskel fra elevernes hjem, hvor ikke alle har gode faciliteter at arbejde i.

Gymnasireformen har også medført en række nye eksamensformer, som stiller særlige krav. Alle elever vil blive udsat for mundtlig eksamen med 24 timers forberedelse; igen er der her risiko for, at de stærke elever med stor forældreopbakning allerede inden de har trukket deres spørgsmål er et hestehoved foran kammeraterne! Og igen – her kan bibliotekerne gøre en forskel!

Reformelevne har, som det vel er fremgået, nok at gøre! Vi har oplevet mere stressede elever i gymnasiet end nogensinde før! Man skal ikke ignorere, at ungdomskulturen er meget konkurrenceminded og at ambitionerne bestemt ikke fejler noget. Hver elev har sit individuelle

projekt, sine drømme og fremtidsvisioner – og de arbejder benhårdt på, at det skal lykkes. Alle karakterer er fx til forhandling, synes eleverne, lærerne bestormes for bedre karakterer og lykkes det ikke, så klager eleven. Ofte klager forældrene også og glemmer helt, at deres barn undervejs fyldte 18 år og dermed fik sin egen myndighed. Klagende forældre følger i disse år eleverne helt ind på universiteterne, hvor de som såkaldte "helikopterforældre" svæver over uddannelsesstederne, klar til at fire sig ned og hjælpe, hvis nogen gør deres børn fortræd. Klager fylder mere og mere på et rektorskrivebord, og klageprocedurer er et must for rektors egen overlevelse.

Blev de så mere studieforberedte? Både ja og nej. Komplexiteten i studentereksamenen burde bidrage til større refleksion, men den stramme tilrettelæggelse, den totalt skemalagte hverdag og afleveringskalender trækker den anden vej. Der er stadig meget kuvøse over gymnasiet, sondeer-næring, ilttilførsel og hyppige bleskift. Vi nurser dem – og dermed kan det blive en dramatisk oplevelse pludselig at være blevet studerende på en videregående uddannelse, som efter årtiers nedskæringer måske kun kan tilbyde 6 – 7 timers ugentlig undervisning. Elevens reaktion vil – ikke så underligt – være, at der er god plads til et studenterejob. Selvom alle vi, der arbejder med uddannelse ved, at det er der overhovedet ikke. De har jo mindst lige så travlt, som de havde i gymnasiet – de skal bare selv finde ud af med hvad. Det har vi ikke lært dem i den hektiske og ambitiøse danske gymnasieskole efter reformen.

Vi må i fællesskab give dem nogle bedre færdselsregler til nettet og sikre os, at deres kritiske sans udvikles langt mere end i dag. Det er for nemt, bare at Google sig frem!